An
Ċéad
Léiġṫeóir Gaeḋilge

Ar n-a ċur amaċ
do
Ċonnraḋ na Gaeḋilge,
i mBaile Áṫa Cliaṫ,
1902.

B1225
C75

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.

An Clár.

Uiṁir.	Ainm Ceaċta.	Taoḃ.
	An Céad Ċuid.	
1	Nóra ar sġoil.	3
2	Eóin agus Tomás.	5
3	An gabar.	7
4	An circín.	9
5	Airgead agus leabair.	11
6	Ag tarraing ṁóna.	13
7	An cat do bí leóinte.	15
8	Nóra Ní Ḃriain.	17
9	Ag baint ċoirce.	19
10	Ná déan goid.	21
11	Cat Nóra.	23
12	Cuaird fá'n tír.	25
13	Ná buail t'asal.	27
14	Tar éis dul a baile.	29
15	An dá ġabar.	31
16	Ar dtír féin.	33
17	Ar mbaile féin.	35
18	Ag fágáil na sgoile.	37
19	Ag cur prátaí.	39
20	Ins an mbaile ṁor.	41
21	I measg na mbláṫ.	43
22	An spideóg.	45
	An Dara Cuid.	
23	Caṫal agus a ċapall.	47
24	Ar ḃruaċ na habann.	49
25	An londuḃ agus an spideóg.	50
26	An laoġ óg.	52
27	Cat Ṡile.	54
28	Caora Ċuinn.	56
29	Coṁaireaṁ aimsire.	58
30	An t-éinín ar an gcraoiḃ.	60
31	Foclaiḋeaċt.	62
32	Táibleaċa coṁairiṁ.	63
33	Análuġaḋ.	64
34	Ponca.	64

PB1225
.C43 1902

An Ċéad Ċuid.

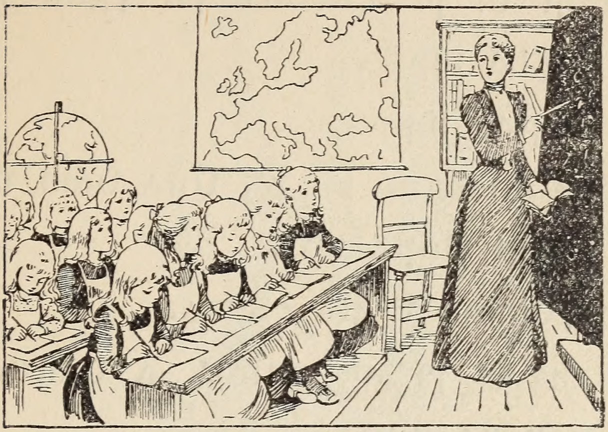

An Sgoil.

1.—Nóra ar Sgoil.

b : ḃ

bó : mo ḃó-sa

baile : a ḃaile

bán : bó ḃán : an ḃó ḃán

bí : ḃí : nuair ḃíos

páisde	baile	fearg	triall	raiḃ	ḃíos
sásta	haice	eagla	Ḃriain	agaiḃ	ocras

1. Is páisde óg Nóra Ní Ḃriain.
2. Bíonn sí ag dul ar sgoil fós.
3. Ḃí sí óg nuair rug a mam léi ag triall ar an sgoil í.

4194

4. Ḃí eagla ar Nóra.
5. Nuair ḃí sí tamall sa sgoil ní raiḃ eagla uirri.
6. Ḃí ocras uirri.
7. Ḃí arán agus im ag Úna ḃáin di, agus fuair Nóra iad.
8. Annsoin ḃí Nóra sásta.
9. Nuair ḃí sí ag triall a ḃaile, ḃí bó ḃán sa ród.
10. "Is liom-sa an bó ḃán soin," arsa Nóra.
11. "Ní'l bó ḃán agaiḃ," arsa Úna.
12. "Tá, agus is í sin í," arsa Nóra.
13. "Caidé an t-ainm atá uirri?" arsa Úna.
14. "Ḃáiní atá againn uirri," arsa Nóra.
15. "Is deas an t-ainm sin," arsa Úna.
16. "Ná gluais n-a haice," "arsa Nóra," mar ní ciúin í nuair ḃíos fearg uirri."
17. "Ó!" arsa Úna, "ní'l mise ag dul n-a haice."

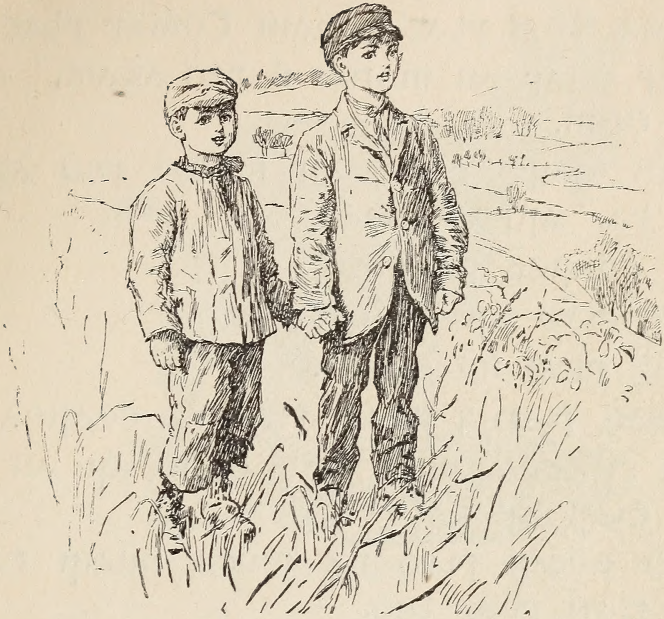

Eóin ⁊ Tomás.

2.—Eóin agus Tomás.

T : Ṫ	tóg : do ṫóg
tír : mo ṫír	triall : do ṫriall
taoḃ : an dá ṫaoḃ	an bóṫar : do'n ḃóṫar

tarḃ	ṫug	biṫ	ṫiar	deise
banḃ	ṫaoḃ	riṫ	buille	rómpa
cearcaiḃ	ṫáiniġ	maiṫ	maidí	uaṫa

1. Do ṫriall Eóin agus Tomás, lá, fá'n tír as baile mór.
2. Ḃuail siad suas bóṫar mór.
3. Ḃí fál árd ar an dá ṫaoḃ do'n ḃóṫar.

4. Ḃain Eóin slat ⁊ ḃain Tomás slat.
5. "Is deas an maide é seo agam," arsa Eóin.
6. "Ní deise é ná an maide seo agamsa," arsa Tomás.
7. Ḃí cearca sa ród.
8. Riṫ siad ar na cearcaiḃ.
9. Ṫóg siad na maidí.
10. Ḃuail siad ⁊ ruaig siad na cearca leó.
11. Ḃí crán agus a hál banḃ ar an ród ṫiar ar fad.
12. Do ruaig siad na muca nuair ṫáinig siad suas leó.
13. Riṫ na muca uaṫa.
14. Tamall tar a éis sin ṫáinig tarḃ ar an ród.
15. Do ṡeas sé rómpa.
16. Ṫug Eóin buille maiṫ do'n tarḃ.
17. Ṫug Tomás buille do'n tarḃ.
18. Ṫáinig fearg ar an tarḃ.
19. Do riṫ Eóin ⁊ Tomás leó féin a ḃaile ⁊ eagla orra.
20. Níor ṫriall Eóin ná Tomás fá'n tír arís uair ar biṫ ó'n am soin.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA.

Do ṫriall Eóin agus Tomás fá'n tír.

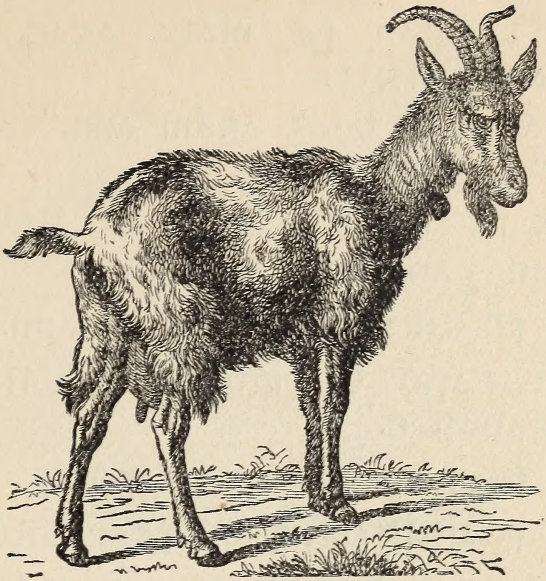

An gaḃar.

3.—AN GAḂAR.

S, s : Ṡ, ṡ	síl : do ṡíl
Síle : a Ṡíle	sín : do ṡín
Síle beag : a Ṡíle beag	sear : do ṡear

cóta	dorn	ráinig	gaḃar	giota
clóca	gorm	sásta	gasúr	muinntir

1. Ḃí Niall Óg agus Síle beag ag dul a baile, lá, ó'n sgoil.
2. Ḃí cóta deas ar Niall.
3. Ḃí clóca gorm ar Ṡíle, ⁊ mála 'n-a dorn aici.

4. "Ní'l arán sa mála agat, a Ṡíle," arsa Niall.
5. "Tá giota beag agam ann," arsa Síle. "An áil leat é?"
6. Ṫug sí an giota aráin do Niall.
7. Ḃuail gabar leó sa ród.
8. Do ṡíl Síle gur tarḃ ḃí ann.
9. "Ní tarḃ é siúd," arsa Niall. "Is gabar é."
10. Do ṡeas an gabar sa ród.
11. Do ṡeas Niall, ⁊ dó ṡeas Síle.
12. "Tá an gabar so tinn dar liom féin" arsa Síle.
13. "Tá sí tinn, ⁊ ní maiṫ liom soin" arsa Niall.
14. Do ṡín Niall an t-arán fá n-a déin, ⁊ ṫóg sí n-a béal é.
15. D'iṫ sí é.
16. Ní fada go raiḃ sí slán arís, ⁊ riṫ sí léi féin.
17. Ḃí Niall ⁊ Síle beag sásta annsoin.
18. Nuair ṫáinig siad a ḃaile, d'innis siad an sgéal.
19. Ḃí muinntir an ḃaile sásta.
20. "Maiṫ an cailín ⁊ maiṫ an gasúr," arsa Daid leó.

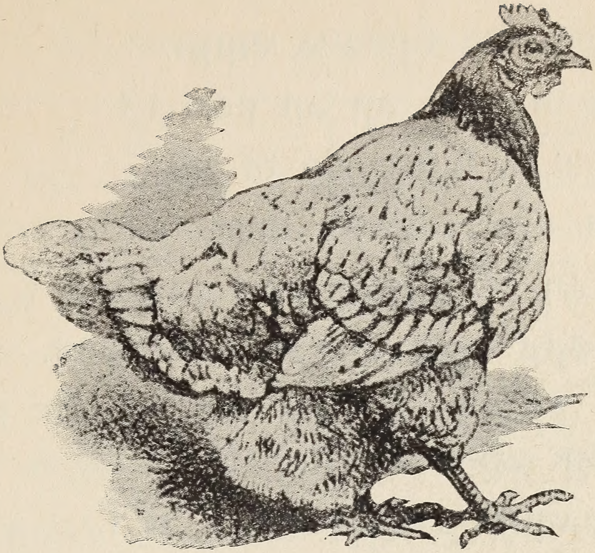

Cearc Nóra.

4.—AN CIRCÍN.

F : Ḟ	fial : bean ḟial
fuair : ní ḟuair	fear : sean-ḟear
fág : níor ḟág	fios : a ḟios

lorg	cúinne	duḃairt	máṫair
breaca	circín	fúiṫi	sgiaṫáin

1. Is bean ḟial máṫair Nóra.
2. Bíonn a lán cearc aici.
3. Ḃí cearc beag aici nár ḟás mórán.
4. Ḃí ceann duḃ uirri agus cosa gorma fúiṫi.
5. Ḃí súile glasa aici agus gob beag dear.

6. Ḃí sgiaṫáin ḃreaca uirri.
7. Ḃí sean-ḟear ar an ród lá.
8. Ag dul a ḃaile do ḃí sé.
9. Ḃuail cearc Nóra uime (faoi).
10. Ṫóg an sean-ḟear leis a ḃaile í.
11. Ḃí Nóra tamall fada gá lorg.
12. Níor ḟág sí cúinne ins an áit gan a tóir ann.
13. Ní ḟuair sí í ná ní ḟaca sí í.
14. Ḃuail an sean-ḟear fá (um) Nóra tar a éis sin.
15. “Ní ḟaca tú cearc ḃeag?” arsa Nóra.
16. “Tá cearc ḃeag ḃreac agam,” ar seisean.
17. “Fuaras sa ród í.”
18. Ṫug sé do Nóra í.
19. Do b’í a circín féin í.
20. “Ní raiḃ a ḟios soin agam,” aduḃairt an sean-ḟear.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA

Ḃí ceann duḃ uirri agus cosa gorma fúiṫi.

5.—AIRGEAD AGUS LEABAIR.

p : ṗ Pól : a Ṗóil Pádraig : a Ṗádraig	póca : mo ṗóca-sa peann : mo ṗeann-sa páirc : do ṗáirc-se

airgead	réal	leaḃar	obair
t'aṫair	tuistiún	Ḃáird	ó soin

1. Is maiṫ na páisdí Pól agus Pádraig.
2. Ṫriall siad 'un sgoile go luaṫ ar maidin.
3. "A' dtug t'aṫair airgead duit a Ṗádraig?" arsa Pól.
4. "Ṫug," arsa Pádraig, "fuair mé réal."
5. "Ní'l sé agat anois," arsa Pól.
6. "Ní'l," aduḃairt Pádraig, "mar ṫug mé ar leaḃar ⁊ ar ṗeann é."
7. "Táim féin gan leaḃar," arsa Pól.
8. "Ní'l airgead agat, a Ṗóil."
9. "Tá, mar fuair mé óm' aṫair é ar maidin sul ar ḟág mé an baile."
10. "Fuair mé tuistiún."

11. "Tá sé im' ṗóca agam anois."

12. "Ḃí m'aṫair ag obair sa ṗáirc i n-aice an ḃaile."

13. "Is é aduḃairt sé liom nuair d'iarr mé airgead air, 'Seo tuistiún duit a ṗáirde ḃig ⁊ bí ag riṫ 'un sgoile.'"

14. "Agus níor ḟan tú ar an ród?" arsa Pádraig.

15. "Níor ḟanas, a Ṗádraig, mar ní maiṫ lem' aṫair sin."

16. "Ní ḟaca tú Séamus Mac an Ḃáird?"

17. "Ní ḟacas. Ḃí mé ag riṫ go mear."

18. "Ḃí sé ins an ród tamall ó ṡoin."

19. "Ḃí a ṗíopa 'n-a ḃéal aige."

20. "Bíonn sé sásta nuair ḃíos an píopa lán aige."

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA.

Fuair mise réal agus fuair tusa tuistiún.

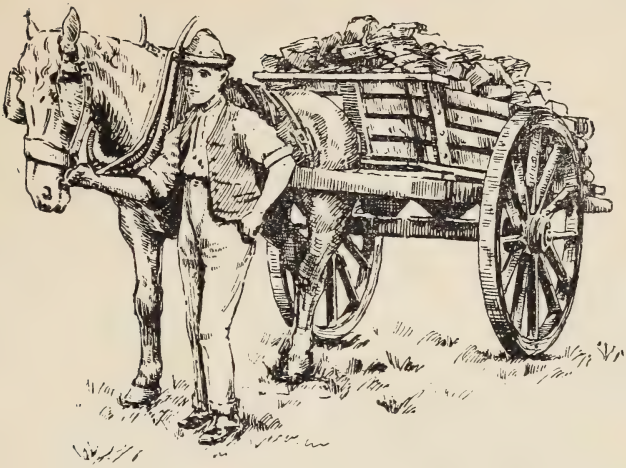

Peadar ⁊ an Capall ⁊ an Cárr.

6.—AG TARRAING ṀÓNA.

m : ṁ máṫair : mo ṁáṫair	móin : an ṁóin ṁaiṫ mian : níor ṁian liom

ṁaise	láiṁ	haḃann	teine
ṁisde	déanaṁ	taḃairt	citeal
aṁras	buaileann	turas	cupán

1. Sin iad ṫuas Peadar ⁊ an capall ⁊ an cárr.
2. Tá an ṁóin aca dá taḃairt a ḃaile ó Ṗort na hAḃann.
3. Is fada an turas go Port na hAḃann.
4 Tá sé trí míle agus tá an bóṫar garḃ.

5. Is maiṫ an ṁóin í.
6. Tá sí duḃ tirim.
7. Fuair a ṁáṫair fód móna ar cárr Ṗeadair.
8. Ṫug sí léi ’n-a láiṁ é.
9. Tá teine leis anois.
10. Tá an citeal ṫíos aici.
11. Tá sí ag déanaṁ tae do Ṗeadar.
12. Tuilleann Peadar cupán tae.
13. Tá sé tuillte go maiṫ aige gan aṁras.
14. Is mór mo ṁeas air.
15. Tá maide aige, cé ná buaileann sé an capall go minic leis.
16. Níor ṁisde sin anois is arís.
17. Bíonn sí mall.
18. Níor ṁaiṫ leat láir ṁall agat ag tabairt na móna a baile.
19. Níor ṁian liom í.
20. Tá Peadar ciúin, gur maiṫ an ṁaise sin dó.

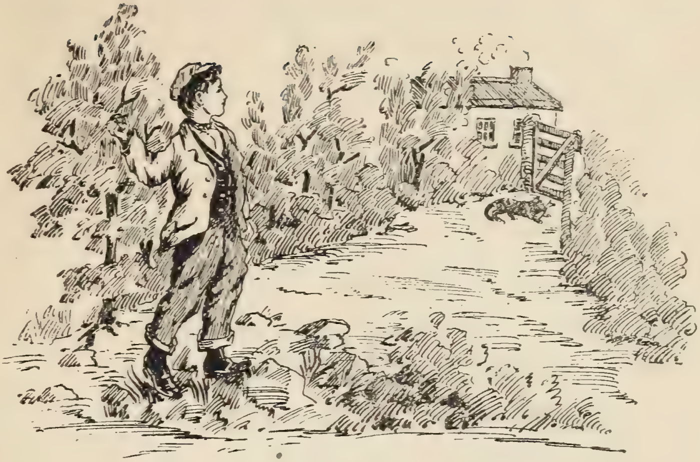

Caṫal ag Caiṫeaṁ Cloċ.

7.—An cat do bi leóinte.

Cá : ċá	caiṫ : do ċaiṫ
clóca : mo ċlóca-sa	cuir : níor ċuir
cóta : do ċóta-sa	cois : ar a ċois

ċrom	boċt	isteaċ	sáiṫ
ċonnaic	teaċt	éadaċ	iṫte
caiṫfead	amaċ	dinnéar	osgail

1. Nuair ṫáinig Caṫal ⁊ Cáit a ḃaile ó'n sgoil, ḃí an dinnéar ullaṁ ag a máṫair rómpa.
2. Do ḃain Caṫal a ċóta mór de.
3. "Osgail cnap mo ċlóca-sa, a Ċaṫail, má's é do ṫoil é," arsa Cáit.
4. D'iṫ siad agus d'ól siad a sáiṫ.
5. Nuair ḃí iṫte agus ólta aca, ḃuail siad amaċ.

6. Ṫug Caṫal borca leis ⁊ ḃí an cat bá
   le cois Ċáit.
7. Ḃí siad ag imirt cleas dóiḃ féin.
8. Ṫóg Caṫal cloċ 'n-a láiṁ.
9. Ċaiṫ sé suas ins an spéir í.
10. Nuair ḃí sí ag teaċt anuas ḃuail s
    an cat bán sa ċois.
11. Do leig an cat sgread ṁór as.
12. Níor ṁaiṫ leat a ċlos.
13. Nuair ċonnaic Cáit mar sin é do ċrom
    sí ar gol.
14. "Uċ, a Ċaṫail," ar sise, "tá an cat
    boċt marḃ agat."
15. "Ná habair é, a Ċáit, a ċuid; tá brón
    mór orm 'n-a ṫaoḃ."
16. "Ní ċaiṫfead cloċa go bráṫ arís."
17. Ċuir Caṫal isteaċ 'n-a ḃorca é ⁊ ṫug
    sé leis a ḃaile é.
18. Fuair sé giota caol fada do lín-éadaċ
    ⁊ ċuir sé ar ċois an ċait é.
19. D'ḟan an cat tamall fada ar an nós
    soin; aċt ṫáinig sé slán as agus is
    sásta do ḃí Caṫal ⁊ Cáit.
20. Ní ceart ḃeiṫ ag caiṫeaṁ cloċ i n-áit
    ar biṫ.

CEAĊT SGRÍBNEÓIREAĊTA.

"Ní ċaiṫfead cloċ le cat ná le rud ar biṫ eile."

8.—NÓRA NÍ ḂRIAIN.

Cí : ċí
ceart : mo ċeart-sa
cliaḃán : lár an ċliaḃáin

cíor : do ċíor sí
ceil : do ċeil sé
ceileann : ní ċeileann

moċ
ċím
ċuimil

cliaḃán
stróicte
molaim

néata
éadan
luasgann

caróg
briste
deise

1. Is í Nóra Ní Ḃriain an cailín is deise sa sgoil.
2. Do ṁúsgail sí go moċ ar maidin.
3. Rinne sí í féin ullaṁ le dul ċum sgoile.
4. Do ċuimil sí uisge dá héadan ⁊ rinne sí glan é.
5. Do ċíor sí a gruaig.
6. Ċím gur deas glan atá sí.
7. Tá máilín néata aici.
8. Tá a clóca ⁊ a caróg glan.
9. Bíonn a bróga glan ⁊ duḃ.
10. Tá a cuid leaḃar glan ⁊ ní'l siad briste stróicte mar bíos leaḃair daoine eile.

11. Tugann sí aire do ċearcaiḃ a máṫar.
12. Beireann sí móin ⁊ uisge isteaċ.
13. Sguabann sí an t-urlár.
14. Luasgann sí an cliaḃán.
15. Ní abrann sí aċt an rud atá fíor.
16. Ní ċeileann sí sgéal ar biṫ ar a haṫair ná ar a máṫair.
17. Bíonn raṫ ⁊ séan ar gaċ duine ḃíos mar sin.
18. Tá meas mór againn uile ar Nóra.
19. Molaim féin go hárd í.
20. Ba ċeart do gaċ uile páisde sa sgoil ḃeiṫ mar ḃíos Nóra Ní Ḃriain.

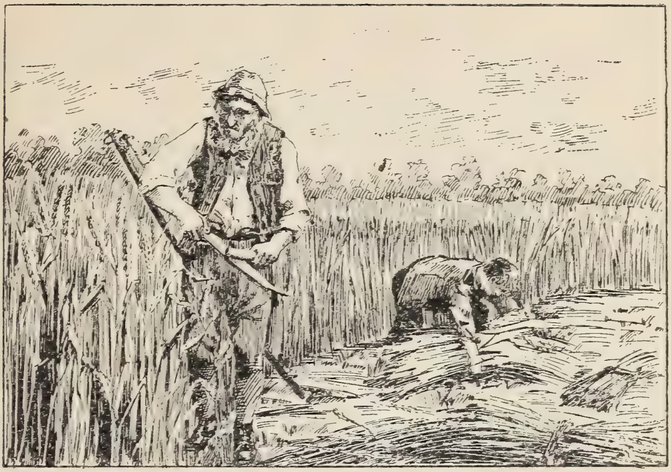

Diarmaid ag baint ċoirce.

9.—AG BAINT ĊOIRCE.

Di : ḋi
Diarmaid : a Ḋiarmaid
déanaṁ : do ḋéanaṁ
dinnéar : mo ḋinnéar
diaiḋ : im' ḋiaiḋ
deis : im' láiṁ ḋeis

ċuaiḋ
sreaṫ
féaċaint
ceangal
coirce
speile
duirnín
trasna

1. Is é seo Diarmaid Ó Cróinín.
2. Tá speal aige.
3. Tá sé ag baint an ċoirce.
4. Sin í an páirc annsoin.
5. Ḃí Diarmaid ag obair innti inné.
6. Nuair ċuaiḋ sé amaċ ar maidin inné, do ḃain sé a ċóta ḋe.

7. Ṫóg sé duirnín na speile 'n-a láiṁ ḋeis ⁊ an duirnín eile 'n-a láiṁ ċlé.
8. Do ċrom sé ar obair go dian.
9. Ḃain sé sreaṫ trasna na páirce.
10. Is é ḃí go maiṫ ċum a ḋéanta, bail ó Ḋia air.
11. Ċuaiḋ Peadar 'n-a ḋiaiḋ, ⁊ ṫóg sé amaċ an sreaṫ.
12. Do lean Nóra eisean ag ceangal.
13. Ṫáinig Diarmaid isteaċ ⁊ d'iṫ sé a ḋinnéar.
14. Nuair ḃí sin déanta aige, ċuaiḋ sé amaċ arís, ⁊ lean Peadar agus Nóra é.
15. Ċuaiḋ mise amaċ leó ⁊ ḃí mé ag féaċaint orra.
16. Is mór an sult do ḃí againn.
17. Ṫug mé iarraċt ar ṗunnainn do ċeangal.
18. Do ṫeip (ċlis) orm a ḋéanaṁ ⁊ ḃí greann mór aca.
19. "Tá sé ag dul díom, a Ḋiarmaid," arsa mise.
20. "Tá tú ró-óg fós, a ṗáisde ḃig," arsa Diarmaid.

---

ceaċt sgríḃneóireaċta.

Ċuaiḋ siad amaċ ag baint an ċoirce.

10.—Ná déan goid.

Dá : Ḋá	dóṫain : mo ḋóṫain
Doṁnall : a Ḋoṁnaill	doras : mo ḋoras-sa

caiṫfiḋ	siuḃal	talaṁ	imṫeaċt	sgioból
piocaḋ	uḃlaiḃ	mullaċ	ganfios	leigean

1. Ċuaiḋ Doṁnall amaċ ar maidin go moċ
2. Ḃí drúċt ar an talaṁ.
3. Ḃí sé ag siuḃal roiṁe go ráinig sé an bóṫar.
4. Ḃí balla árd ar leaṫ-taoiḃ an ḃóṫair.
5. D'ḟéaċ sé suas agus ċonnaic sé crann uḃall.
6. Ḃí uḃla móra dearga air.
7. Ċuir sé dúil ins na huḃlaiḃ.
8. "Is fearr ḋam leigean dóiḃ," ar seisean leis féin.
9. "Béiḋ ceann aṁáin agam ar ċuma ar biṫ."
10. Léim sé suas ar ṁullaċ an ḃalla.
11. Ċrom sé ar na huḃlaiḃ do ṗiocaḋ ⁊ do ċur 'n-a ṗóca.

12. Ṫáinig fear na páirce aníos taoḃ ṫiar dó i ganḟios dó.

13. Rug sé ar Ḋoṁnall boċt.

14. "Tá greim agam ort, a Ḋoṁnaill ḃig," ar seisean, "⁊ caiṫfiḋ tú díol as an obair seo."

15. "Nuair ḃéas do ḋóṫain uḃall agat béimíd ag imṫeaċt."

16. Ṫug sé Doṁnall a ḃaile leis.

17. Fuair sé slat taoḃ ṫiar do ḋoras an sgioḃóil.

18. "Ní do ḋaoiniḃ eile na huḃla soin," arsa fear na páirce.

19. Ḃuail sé Dóṁnall uair nó ḋó, ⁊ sgaoil sé a ḃaile ag gol é.

20. Ní cóir ḃeiṫ ag goid ó ḋaoiniḃ eile.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA.

An té ḃéas ag goid díolfaiḋ sé as.

11.—CAT NÓRA.

Gí : Ġí	geal : súil ġeal
geall : do ġeall	girrseaċ : an ġirrseaċ so

imṫiġ	béiciḋ	mí-áḃa	ṫárla	earrball
truaiġe	ceiṫre	tráṫnóna	dearmad	féasóg

1. Ḃí cat mór bán ag Nóra Nic Giolla Ṗádraig.
2. Ḃí cluas duḃ ⁊ cluas ḃán uirri, ⁊ ḋá ṡúil ġeala aici.
3. Ḃí ceiṫre cosa fúiṫi.
4. Ḃí earrball fada léi.
5. Ba ṁór a béal ⁊ ba ḃán fada a cuid féasóige.
6. Ḃí cion mór ag Nóra uirri.
7. Ġeall sí do'n ċat bainne do ṫaḃairt di gaċ maidin.
8. Ṫárla maidin gur imṫiġ sí ċum na sgoile ⁊ ní ṫug sí bainne do'n ċat.
9. Níor ṁaiṫ le n-a cat sin.
10. Níor stad an cat aċt ag béiciḋ i riṫ an lae.

11. Nuair ṫáinig Nóra a ḃaile an tráṫnóna soin do ṡuiḋ an cat ar an urlár roimpi.

12. Do ċuir sí dá ṡúil ġéara uirri féin ⁊ leig sí “mí-aḃa” aisti.

13. Ṫáinig truaiġe ar Nóra ḋi.

14. “Rinne mé dearmad ort-sa ar maidin, a ċaitín ġil,” ar sise.

15. “Mí-aḃa, mí-aḃa,” ars’ an cat arís.

16. “Tá ocras ort, a rúin,” arsa Nóra.

17. Agus d’imṫiġ sí ⁊ fuair sí pláta (méisín).

18. Ċuir sí bainne ann, ⁊ d’ḟág sí ar an urlár é.

19. Ṫáinig an cat, ⁊ d’ól sí an bainne go mear.

20. Ḃí sí sásta annsoin; ba ṁaiṫ an cailín í Nóra Nic Ġiolla Ṗádraig.

12.—CUAIRD FÁ'N TÍR.

Gá : ġá
gaḃar : mo ġaḃar-sa
gráḋ : mo ġráḋ tú

goile : a ġoile-sean
gaḃ : do ġaḃ sé
gluais : do ġluais sé

Saṫairn
Doṁnaiġ
beaṫaiḋ

raḃas
seaċrán
díreaċ

caoiriġ
annaṁ
iongnaḋ

nóiníní
tuairisg
sleasga

1. Dob' annaṁ do ḃíoḋ lá saoire ag Peadar.
2. Ḃíoḋ sé ar sgoil gaċ uile lá aċt amáin Dia Saṫairn agus Dia Doṁnaiġ.
3. Saṫarn naċ raiḃ mórán le déanaṁ aige ġluais sé amaċ fá'n tír.
4. Níor stad sé go ráinig teaċ Néill Uí Ḃriain.
5. Ḃí áṫas mór ar Niall nuair ċonnaic sé ċuige isteaċ é.
6. "'Sé do ḃeaṫa, a Ṗeadair, a ġráḋ; céad fáilte roṁat." arsa Niall.
7. "Dia is Muire ḋíḃ," arsa Niall.
8. "Ṡíl mé náċ raiḃ mé ar an ród ceart, aċt ċím anois go raḃas."
9. "Ní féidir dul ar seaċrán," arsa Niall, "mar tá an bóṫar díreaċ."

10. "Tar amaċ ⁊ béimíd ag siuḃal tamall."
11. Ċuaiḋ siad amaċ, ⁊ ḃí siad ag siuḃal ins na páircib.
12. Ní raiḃ Peadar riaṁ roiṁe sin ins an tír, ⁊ ġaḃ iongnaḋ mór é ag gaċ ní do ċonnaic sé.
13. Ċonnaic sé ba Néill ⁊ a ġaḃair ⁊ an capall beag ḃíoḋ aige gaċ lá ag dul ċum na sgoile.
14. Ċonnaic sé na caoiriġ agus an t-asal óg.
15. Ċonnaic siad na fir ag obair.
16. Nuair ṫáinig tuirse orra, do ṡuiḋ siad síos.
17. Ṫug Niall tuairisg ar gaċ uile ní do Ṗeadar.
18. Do ṗioc siad flearsga béal-na-bó ⁊ nóiníní.
19. Ċuaiḋ siad isteaċ ⁊ ḃí tae aca, ⁊ is ag Peadar do ḃí an ġoile ċuige.
20. Do ċuaiḋ sé a ḃaile annsoin, ⁊ is sásta do ḃí sé mar ġeall ar a ċuaird fá'n tír.

CEAĊT SGRÍBNEÓIREAĊTA.

Ċonnaic sé na ba agus na gaḃair agus na caoiriġ.

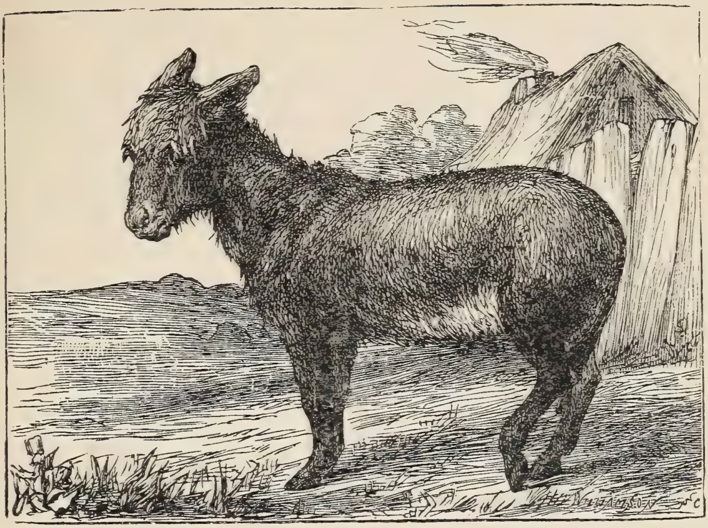

An tasal óg.

13.—Ná buail d'asal.

n- obair : a n-obair-sean	asal : ar n-asal-na áit ar biṫ : i n-áit ar biṫ

a ċéile	buailfiḋ	cinnte
an ḟírinne	gránna	Neilín

1. Ḃí Brian agus a aṫair ag siubal páirce le cois a ċéile lá aṁáin.
2. Ċonnaic Brian asal.
3. "Naċ é siúd ar n-asal féin, a aṫair?" arsa Brian.
4. "Is é" ars' a aṫair, "⁊ sin é an t-asal óg tall."

5. "Ċonnaic mé Séamus O Céin, ⁊ Peadar indiu ag tiomáint a n-asail-sean."

6. "Ar ḃuail siad é?"

7. "Do ḃuail go cinnte. Ḃí maide ag gaċ duine aca."

8. "Ní ṁolaim a n-obair."

9. "Níor ċeart dóiḃ ḃeiṫ ċoṁ dian soin ar asal ḃoċt," arsa Brian.

10. "Bíonn mórán daoine mar sin, aċt tá súil agam naċ mar sin ḃéas tusa a Ḃriain."

11. "Is gránna an béas é ag fear nó ag gasúr, ⁊ a ráḋ gurab i nÉirinn do ṫuit sé amaċ."

12. "Is cuma cár ṫuit sé amaċ. Ní ceart a ḋéanaṁ i n-áit ar biṫ."

13. "Tá an ḟírinne annsoin agat, a aṫair."

14. "Ní ḃuailfiḋ mise an t-asal fearda nuair ḃéad dá ṫiomáint."

15. "Maiṫ an gasúr, a Ḃriain. Ná déan dearmad ar asal Ṗeadair agus Ṡéamuis."

CEAĊT SGRÍBNEÓIREAĊTA,

Ní ḃuailfiḋ mise an t-asal.

14.—Tar éis dul a baile.

dóṫain : ar ndóṫain
dinnéar : ar ndinnéar

diaiḋ : 'n-a ndiaiḋ
duḃairt : go nduḃairt

go ndéanfar	a ċuidín	faġáil	doċtúir
na ndaoine	caipíní	raċaiḋ	paidir

1. Tá an t-aos óg tar éis teaċt ó'n sgoil.
2. Is cinnte gur miṫid ocras do ḃeiṫ orra tar éis an lae.
3. Féaċ na gasúir agus na caipíní ḋíoḃ.
4. Táid ag súil le n-a ndinnéar d'ḟaġáil.
5. Sin í a máṫair ag riṫ anonn is anall, ag faġáil a ndinnéir dóiḃ.
6. Do rinne siad obair ṁaiṫ ar sgoil indiu.
7. "Ní'l ar ndinnéar ullaṁ agat fós a ṁáṫair," arsa Néillín óg.
8. "Ní'l a ċuidín," ars' an ṁáṫair "aċt go réiḋ go fóill, ⁊ béiḋ sé agaiḃ gan ṁoill."
9. Nuair ḃí a ndóṫain iṫte agus ólta aca, ṫug siad molaḋ do Ḋia ⁊ d'ḟág siad an bord.

10. Is é nós na ndaoine ins an tiġ sin paidir do ráḋ tar éis bíḋ.

11. "Ḃuail Cáit Ní Ċéin umainn, a ṁáṫair, ⁊ sinn ag dul ċum sgoile ar maidin," arsa Áine.

12. "Duḃairt sí gur maiṫ an gasúr é Néillín," arsa Nóra.

13. "An fíor go nduḃairt sí sin a Néill?" ars' an ṁáṫair.

14. "Is fíor," arsa Néillín, "⁊ duḃairt sí níos mó 'ná sin."

15. "An nduḃairt? Innis dam cad eile aduḃairt sí."

16. "Duḃairt sí gur dóiġ léi go ndéanfar doċtúir ḋíom-sa fós; baḋ ṁaiṫ liom ḃeiṫ im' ḋoċtúir," arsa Néillín.

17. "Tá mórán cainnte ag Cáit Ní Ċéin," ars' an ṁáṫair.

18. "Seo amaċ liḃ anois, a ċlann ó!"

19. "A Ṗeadair, imṫiġ leat i ndiaiḋ na laoġ."

20. "Raċaiḋ mé féin agus Néillín 'n-a ndiaiḋ; gluais ort, a Néillín."

15.—AN DA ĠAḂAR.

gort : ar gort-na gabar : ó'n ngabar	gasúr : cleasa na ngasúr géag : bláṫa na ngéag

mionnán	cabáiste	ceangal	teóra
meigioll	iṫeann	eatorra	trasna

1. Sin iad an dá ġaḃar atá ag Tomás.
2. Deir Tomás gur leis féin ⁊ naċ le n-a aṫair iad.
3. "Ṫug m'aṫair dam iad," adeir sé.
4. Tá mionnán ag an ngaḃar is sine aca, ⁊ ní'l mionnán ar biṫ ag an ngaḃar eile.
5. Tá meigioll fada leis an ngaḃar mór.
6. Cé an fáṫ naċ leigeann siad dúinn dul i ngar dóiḃ?
7. Bíonn eagla orra go minic.
8. Ní ceart eagla beiṫ orra roiṁ ġasúr óg.
9. Ní mór dóiḃ eagla beiṫ orra rómpa, mar sgiob gasúr a mionnán ó'n ngaḃar soin, tá mí ó ṡoin ann.

10. Fuair sé arís é.

11. Fuair. Ḃí sé istiġ ins an ngort ċabáirte sin ṫall.

12. Ní ḃíonn aon teóra le cleasaiḃ na ngasúr nuair ḃíos siad ar an sgoil.

13. Bíonn cleasa go leór ag an ngaḃar soin anois is arís.

14. Iṫeann sé féin ⁊ an gaḃar eile bláṫa na ngéag orainn.

15. Ċuaiḋ siad isteaċ i ngort Ṗádraig Dia Luain.

16. Ċuir m'aṫair ceangal eatorra.

17. Ní féidir leó dul trasna fáil anois.

18. Ní ḃíonn siad sásta le ċéile go minic.

19. Bíonn ceann aca ag dul mar seo, ⁊ an ceann eile mar siúd.

20. Ní ḃíonn siad i ngráḋ le ċéile is dóċa. Ní ḃíonn.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA.

Tá meigioll fada leis an ngaḃar mór.

16.—AR DTÍR FÉIN.

tír : ar dtír	tí : go dtí
turus : a dturus	tiocfaiḋ : go dtiocfaiḋ
talaṁ : i n-a dtalaṁ	tíorṫaiḃ : i dtíorṫaiḃ

foġlaim	naoṁṫa	léiġinn	duṫċais	congnaṁ
ṫéiḋidís	tiġearnaí	roṁainn	leaṫaidís	airgiḋ

1. An í Éire ár dtír féin?
2. Is í, mar is i nÉirinn do rugaḋ sinn.
3. Tá gráḋ againn dar dtír féin.
4. Is cóir sin; tá gráḋ mór ag an uile ḋuine dá ṫír féin.
5. Ba ṁór an clú ḃí ar Éirinn fad ó.
6. Ḃí sgolta móra i nÉirinn an uair sin.
7. Ḃíoḋ fir ṁóra ag teaċt go hÉirinn ag foġlaim léiġinn.
8. B' ḟada a dturas go minic.
9. Fuair siad biaḋ ⁊ deoċ ⁊ múnaḋ i n-airgiḋ annso i nÉirinn.
10. Ba ṁinic gur clann ríoġ agus tiġearnaí iad.

11. Leaṫaidís clú na hÉireann i n-a dtalaṁ duṫċais féin, nuair ṫéiḋidís a ḃaile.

12. Ċuaiḋ daoine naoṁṫa as Éirinn go dtí na tíorṫa eile.

13. Fuair cuid aca gradam árd i dtíorṫaiḃ Roinne na hEórpa.

14. Is cóir ḋúinn gráḋ mór do ḃeiṫ againn dar dtír féin.

15. Is cóir, ⁊ is ceart ḋúinn an uile níḋ do ḋéanaṁ mar baḋ ṁaiṫ leis na daoiniḃ ċuaiḋ roṁainn.

16. Is é Oileán na Naoṁ an t-ainm do ḃí ar Éirinn fad ó, ag daoiniḃ san Roinn Eórpa.

17. Tá súil agam go mbéiḋ clú léiġinn ar Éirinn arís.

18. Béiḋ, má's maiṫ linn féin é.

19. Is éigin do gaċ duine i nÉirinn a ċuid féin do ḋéanaṁ.

20. Bíoḋ súil againn go dtiocfaiḋ linn Éire do ḋéanaṁ mar bíoḋ sí, fá ċlú léiġinn.

“Tuigeann fear léiġinn leaṫ-ḟocal.”

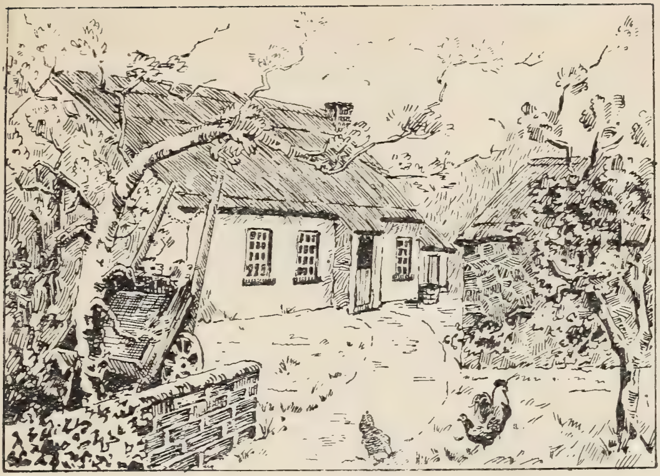

ar dTeaċ.

17.—AR mbaile féin.

ba : ar mba-na	béal : i mbéal
beaṫa : ar mbeaṫa-na	bád : i mbád
bróga : a mbróga-san	bóṫar : ar an mbóṫar

timċeall	baoġal	leaṫ-taoiḃ	aoiḃinn
droiċead	aḃainn	rinneaḋ	fuinneóga

1. Is deas agus is álainn é ar mbaile féin.
2. Is mór an teaċ atá againn.
3. Tá fuinneóga air.
4. Ní'l sé ró-ḟada ó'n mbóṫar ṁór.
5. Tá crainn ag fás timċeall an tiġe.
6. Is aoiḃinn í ar mbeaṫa i n-ar mbaile féin.
7. Tá aḃainn ḃeag ann giota síos ó'n tiġ.

8. Tá droiċead nua ar an aḃainn seo.
9. Ḃíoḋ bád againn fad ó le dul ṫar an aḃainn.
10. Ḃíoḋ ar mbróga fliuċ gaċ uair dá mbímís ag dul 's ag teaċt.
11. Do ḃriseaḋ ar mbád lá fliuċ ar ċarraig.
12. Aċt ó rinneaḋ an droiċead ní baoġal dúinn.
13. Bíonn mórán daoine ag teaċt ṫar an droiċead anois.
14. Dob' éigin dóiḃ dul ṫart fad ó.
15. Bíonn siad ag tiomáint a mbó a ḃaile ṫar an droiċead nua anois.
16. Tá coill ḃeag ins an áit seo ar leaṫ-taoiḃ an ḃóṫair ṁóir.
17. Is minic ar mba ins an ċoill seo.
18. Tá teaċ beag i mbéal na coille ar an mbóṫar ṁór.
19. Is é teaċ an ḟir ḃíos ag taḃairt aire do'n ċoill é.
20. Is aoiḃinn ḃeiṫ ins an áit seo agus an aimsir ṫe ann.

Ceaċt Sgríbneóireaċta.

Is aoibinn í ar mbeaṫa i n-ar mbaile féin.

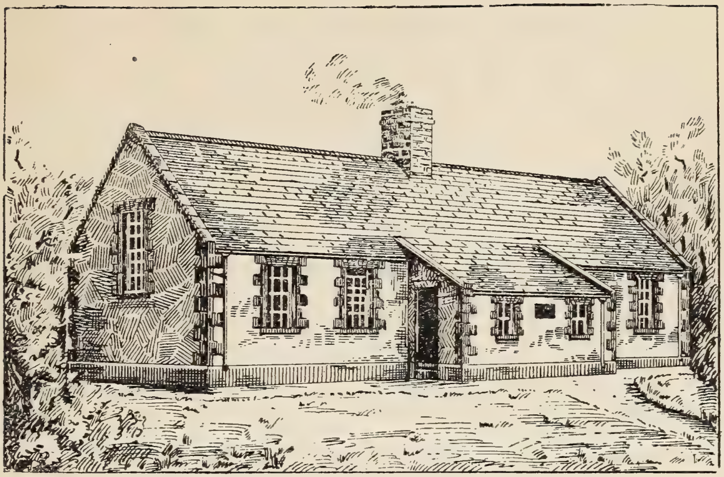

Teaċ na Sgoile.

18.—Ag Fágáil na Sgoile.

cuid : a gcuid-sean	cupáin : bur gcupáin
cluasa : a gcluasa	clócai : bur gclócai
cótaí : a gcótaí	corcán : ins an gcorcán

cíoraid	ġeibid	croċaḋ	tapaiḋ
niġid	ḟaluiġ	magaḋ	fiuċaḋ

1. Nuair bíos na cailíní ag fágáil na sgoile is mór an gleó bíos aca.
2. Cíoraid a gcuid gruaige.
3. Cuirid siar ṫar a gcluasaiḃ í.
4. Niġid a gcuid láṁ go glan.
5. Cuirid a gcuid bairéad ar a gceannaiḃ.
6. Bíonn cuid aca soin duḃ, ⁊ cuid aca bán, ⁊ cuid aca breac.
7. Faġann siad a gcótaí ⁊ a gclócaí.

8. Ḃíoḋar-san ar croċaḋ ar ṫaoiḃ an ḃalla ar feaḋ an lae.
9. Deir cailín éigin tré ṁagaḋ gur ṡaluiġ Sorċa Ní Ḋuinn cuid do na clócaíḃ.
10. “Ní mise ṡaluiġ ḃur gclócaí-se. Is í Síle Ní Airt do rinne é,” arsa Sorċa.
11. “Féaċ,” arsa Síle, “ní ṫáinig duine ar biṫ i ngar dóiḃ; ná cuir milleán ar ḋaoiniḃ eile, a Ṡorċa.”
12. Tá a gcuid cos luaṫ tapaiḋ.
13. Riṫid na cailíní go léir a ḃaile gan stad.
14. Bíonn an dearg i ngnúis gaċ duine aca, ag dul isteaċ an dorus.
15. “Ar ċuir tú uisge ’sa ċiteal, a ṁáṫair, a ġráḋ? Tá ocras orm féin, ⁊ ar Nóra,” arsa Síle Ní Airt.
16. “Ċuireas, a Ṡíle, a leanḃ,” ar san ṁáṫair.
17. “Tá an ḟeóil insan gcorcán ag fiuċaḋ ar an teiniḋ.”
18. “Sin iad ḃur gcupáin ullaṁ ar an gclár.”
19. “Naċ aoiḃinn ḃeiṫ ag dul ċum na sgoile a Nóra,” arsa Síle.
20. “Ní fearr ḃeiṫ ag dul ann ’ná ag teaċt as,” arsa Nóra.

19.—AG CUR PRÁTAÍ.

píopaí : a bpiopaí-san
pócai : a bpócaí-san

páirc : ins an bpáirc
poll : ins an bpoll

sáiṫid
ceiṫre
leiṫead

suiḋfid
ċlaiḋe
ráinní

iomairí
máilíniḃ
tuairgín

dúnaḋ
grafáin
i mbárac

sgealáin
péire
prátaí

1. Tá Diarmaid agus Éamonn ag obair ins an bpáirc sin ṫuas.
2. Ċím gur ag cur prátaí atá siad.
3. Tá Diarmuid ann ó'n Luan so ċuaiḋ ṫarainn. ag déanaṁ iomairí.
4. Ḃí péire capall agus céaċta aige.
5. Fuair siad grafáin, ⁊ rinne siad barr gaċ iomaire réiḋ.
6. Tá ráinní aca indiu.
7. Tá máilín le taoiḃ gaċ duine aca.
8. Tá sgealáin i n-a máilíniḃ aca.
9. Déanaid tosaċ ag bun iomaire.
10. Sáiṫid na ráinní ṫríd an iomaire.
11. Déanann gaċ duine aca poll le n-a ráinn.

12. Caiṫeann sé sgealán síos ins an bpoll

13. Tá ceiṫre puill ar leiṫead na hiomaire.

14. Leanfaid orra go mbéiḋ críoċ ar iomaire aca.

15. Suiḋfid le hais an ċlaiḋe.

16. Cuirfid a láṁa i n-a bpócaiḃ ⁊ tógfaid amaċ a bpíopaí.

17. Béiḋ gal tobac annsoin aca.

18. Sin é Diarmaid óg 'na ndiaiḋ, ⁊ tuairgín aige.

19. Tá sé ag dúnaḋ na bpoll.

20. Ní maiṫ le Diarmaid óg an obair sin, mar deir sé féin go mbéiḋ pian i n-a a ḋruim i mbáraċ.

CEAĊT SGRÍḂNEOIREAĊTA.

Tá Diarmaid ag déanaṁ iomaire annsoin.

20.—INS AN MBAILE MÓR.

súil : an tsúil seo	sráid : do'n tsráid
slíġe : an tslíġe seo	siopa : fear an tsiopa

ualaċ	féidir	tiomáin	Mac an tSaoir
ċuadar	díreaċ	siopaí	oiread

1. An ċéad uair riaṁ ḃí Miċeál Mac an tSaoir ins an mbaile mór, ḃí eagla air.
2. Ḃí a aṫair i n-éinḟeaċt leis ⁊ ualaċ coirce ar an gcapall aige.
3. Ċuaiḋ siad síos an cnoc mór ⁊ annsoin isteaċ fá ḋroiċead an ḃóṫair iarainn.
4. Ċuaiḋ siad isteaċ an tsráid árd.
5. Ḃí siopaí ar gaċ taoḃ de'n tsráid.
6. Ċonnaic sé daoine ag dul isteaċ ionnta ⁊ ag teaċt amaċ asta.
7. D'osgail sé an tsúil dear.
8. D'osgail sé an tsúil ċlé.
9. Do leaṫ an dá ṡúil air.
10. Ní ḟaca sé riaṁ roiṁe sin an oiread céadna daoine i n-aon áit aṁáin.
11. Ċuaiḋ a aṫair isteaċ i siopa.

12. Ċaiṫ sé tamall ag cainnt le fear an tsiopa.

13. Ṫáinig sé amaċ arís agus ċuadar go dtí an margaḋ.

14. Ḋíol siad an coirce go maiṫ ann.

15. Ḃí an t-aṫair sásta ⁊ ḃí Míċeál féin sásta.

16. "An féidir leat-sa an bóṫar a ḃaile do ḋéanaṁ amaċ?" ar san t-aṫair.

17. "Ní féidir, a Aṫair," arsa Míċeál, "mar ní'l an bóṫar díreaċ."

18. Ċuaiḋ siad i n-áirde, ⁊ ṫiomáin siad leó.

19. Níor ḃ'ḟada go raiḃ siad ag baile.

20. Ḃí Míċéál ins an mbaile mór go minic ó ṡoin ⁊ tá eólas na sliġe go maiṫ aige anois.

Déan gaċ uile ġnó go cúramaċ.

21.—I measg na mbláṫ.

fuil : an bfuil? fuil : naċ bfuil?	fuair : an bfuair? fuair : go bfuair

cinéal	bláṫanna	corcóig	léiġeaṁ
cuileann	Saṁraḋ	aiṫne	leisge

1. Tá gort beag againn-ne taoḃ ṫiar do'n tiġ.
2. An bfaca tú riaṁ é?
3. Ní ḟaca. Cad tá ag fás ann?
4. Tá crainn uḃall, ⁊ sméara, ⁊ crainn rós, ⁊ an uile ċinéal bláṫ ann.
5. Is maiṫ iad-san, aċt naċ bfuil dair agaiḃ?
6. Tá, agus cuileann agus coll.
7. Is deas an áit í mar sin.
8. Is eaḋ, sa Saṁraḋ.
9. Bíonn beaċa ag m'aṫair ann.
10. Is minic do ḃí dá ċorcóig déag aige.
11. Bíonn na beaċa ag obair i riṫ an lae.

12. Tá aiṫne ṁaiṫ aca ar m'aṫair, ⁊ is deacair d'aon duine eile dul 'na n-aice.
13. Ċealg ceann aca Móirín aon lá amáin
14. Is annaṁ ṫiar ann ó ṡoin í.
15. Is minic ḃím féin ann sa Saṁraḋ.
16. Bíonn an ġrian te, ⁊ an aimsir breaġ, ⁊ na bláṫanna ag fás.
17. Bíonn mo ċuid leaḃar agam, ⁊ mé, gá léiġeaṁ.
18. Bíonn tú ag obair ar nós na mbeaċ.
19. Bím, agus naċ fearr sin 'ná leisge do ḃeiṫ orm?
20. Is fearr i ḃfad. Lean ort mar sin, ⁊ ní baoġal duit.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA.

Féaċ ar na beaċaiḃ, ⁊ déan aiṫris orra.

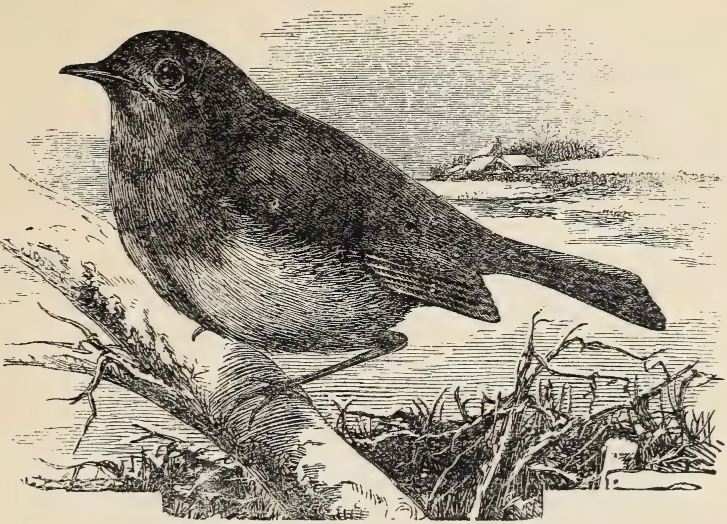

An Spideóg.

22.—An Spideóg.

ḃrollaiġ	spideóg	do ṡnóḋ	raḃam
bíoḋġṫa	spreagaḋ	ṗuirtín	ċoiḋċe

1. A éinín gan ċeilg
An ḃrollaiġ ḃig ḋeirg,
Fuair tú seilḃ mo ċroiḋe istiġ;
Ní ḃíonn ort sgáṫ
Roiṁ ḟearaiḃ ná ṁnáiḃ,
Is ḃíonn na páirdí ag suiḋe ort.

2. Ṫáinig tú indé
Ċum m'ḟuinneóige féin.
Is do ṗuirtín glé do ḃí agat;

Fuair tú do ċuid
Agus d'imṫiġ tú annsoin
  Ag spreagaḋ do ṗuirt arís dam.

3. Is maiṫ liom do ṡnóḋ;
is binn liom do ġlór;
  Do ġnaoi liom fós is aoiḃinn;
Tarr gaċ uile lá
Dom' ḟeicsint, a ġráḋ,
  Agus cuirfead róṁat fáilte is míle.

4. A spideóg ḃeag ḟéin,
Is gasta do léim
  Ó ġéig go géig go bíoḋgṫa;
Ó, Dia leat féin,
Is linn-ne go léir
  Is go raḃam d'á réir sin coiḋċe.

An Dara Cuid.

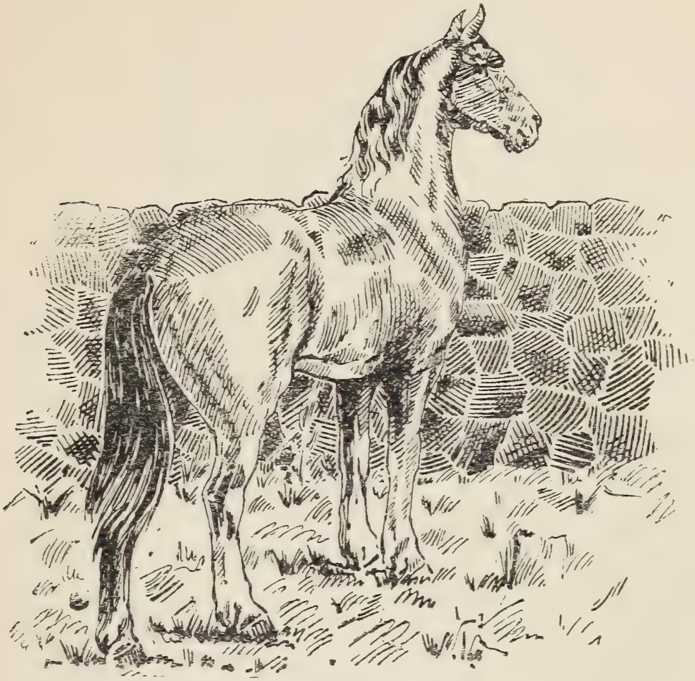

Capall Ċaṫail.

23: Caṫal agus a ċapall.

Caṫal	Tarraing
Oibre	Muinéil

Sin í capall Ċaṫail. Is láir í, ⁊ is cinnte go ḃfuil cion mór ag Caṫal uirri. Deir sé nać ḃfuil láir ins an tír is fearr 'ná í. Tá sí glas. Is í bíos fá Ċaṫal ag dul go dtí an baile mór ⁊ ag teaċt a ḃaile. Bíonn sí aige agus é ag obair sa ṗáirc gaċ lá. Bíonn sí aige fá'n gcárr ag tarraing na móna a ḃaile. Tá ceann deas aici. Tá dá ṡúil 'n-a ceann. Tá dá ċluais uirri. Tá ceiṫre cosa fúiṫi. Tá mong duḃ uirri ar ḃaic a muinéil. Tugann Caṫal aire ṁaiṫ dí, ⁊ is í atá ag féaċaint go deas agus go slím, bail ó Ḋia uirri. Tugann Caṫal féin biaḋ agus deoċ gaċ aon lá dí. Ní ḃíonn sé cruaiḋ uirri, mar ḃíos a lán daoine ar a gcuid capall. Tá a rian soin uirri mar is ciúin socair do-ġní sí obair gaċ lae, ⁊ tá gráḋ mór aici do Ċaṫal.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREATA: Cuir síos ar do ṡlinn an uile ḟocal sa ċeaċt so go ḃfuil c n-a ṫosaċ.

CEISTEANNA: Cia hé seo gur leis an capall? Goidé an daṫ í? An ḃfaca tú riaṁ capall glas? Cé ṁéad cos, súil, cluas ⁊c. aici? Caidé an rud é seo ḟásas ar ṁuinéal capaill? Cé an gnó ḃíos ag capall Ċaṫail dá ḋéanaṁ? An ndéanann sí rud ar biṫ eile? Cé an fáṫ go mbíonn sí ag féaċaint ċoṁ maiṫ soin? An mbíonn gaċ uile ḋuine mar Ċaṫal? Naċ mór an náire dóiḃ é?

24: AR ḂRUAĊ NA HAḂANN.

aḃann	torann
sgadán	sgamall

Támaoid ar ḃruaċ na haḃann. Is breaġ geal an lá é. Tá an ġrian go hárd ins an spéir agus ní'l sgamall ar biṫ os ar gcionn. Tá an lá an-te le tamall beag, Seo poll mór annso. Féaċ isteaċ ann, a Ṗádraig. Ċím na bric. Aċ, tá an áit seo lán suas díoḃ. Fan id' ṫost. Ná déan glór ná torann ar biṫ nó béiḋ siad ag riṫ leó féin. Sin breac mór duḃ istiġ i lár na haḃann. Tá sé ċoṁ fada le sgadán. Tá sé tar eis dul isteaċ fá'n bport anois Sín amaċ do láṁ go mear, a Ṗádraig. Féaċ iad anois. Tá siad ag riṫ fá'n bport. Ní'l breac ar biṫ i lár na haḃann anois. Ċuir tú an ruaig orra go léir.

CEAĊT SGRÍBNEÓIREAĊTA: Cuir síos ar do ṡlinn an uile ḟocal sa ċeaċt ṫuas go ḃfuil s 'n-a ṫosaċ,

CEISTEANNA: Cá raiḃ an dá ġasúr so? Cé an sórt lae ḃí ann? Cad do ḃí sa ṗoll mór? Cé an fáṫ go nduḃairt sé leis beiṫ ina ṫost? Cá ndeaċaiḋ an breac mór? Cia aca is mó sgadán nó breac? Cia aca ċuir an ruaig ar na breacaiḃ? Cionnus do rinne sé é?

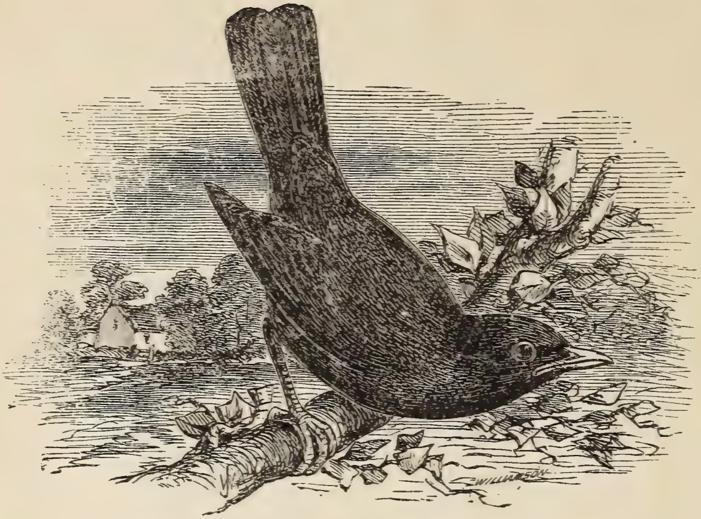

An Londuḃ.

25: An Londuḃ agus an Spideóg.

Casaḋ	síor-ráḋ
Buaine	sean-ṗort

Casaḋ londuḃ agus spideóg ar a ċéile ar ċraoiḃ lá breaġ te. Ḃí ceól árd ag an londuḃ, ⁊ ní raiḃ ceal dada air, nó má ḃí, níor leig sé air go raiḃ. Ní mar sin do'n spideóig. Ní raiḃ aige-sean aċt puirtín ciúin gairid, aċt ḃíoḋ sé 'gá ráḋ soin gó minic.

"Cé an fáṫ," ar san londuḃ, "go mbíonn tusa ċom ciúin sin. Ní ḃíonn agat aċt port beag gearr, ⁊ tú dá ṡíor-ráḋ. Féaċ orm-sa. Ċír go ḃfuil guṫ deas agus ceól breaġ árd agam. Cé an fáṫ naċ mbíonn an rud céadna agat-sa?"

"Tá soin maiṫ go leór," ar san spideóg, "nuair atá an lá breaġ ann. Aċt fan go fóill."

Tamall 'n-a ḋiaiḋ sin, casaḋ ar a ċéile iad ar an gcraoiḃ sin arís. Ní raiḃ an lá go breaġ an uair seo. Ḃí sioc agus fuaċt mór ann. Ḃí an londuḃ boċt ar criṫ, ⁊ é beag naċ marḃ ag an ḃfuaċt. Aċt ḃí an spideóg lán do ġreann ⁊ an sean-ṗort céadna aige.

"Á" ar seisean leis an londuḃ, "ḃí ceól mór agat-sa nuair ḃí an lá breaġ ann, aċt ní'l gíog asat anois. Ċuir an fuaċt stad ar do ċeól-sa. Is beag ṁaiṫ fear an ġlóir ṁóir. An té is ciúine is é is buaine."

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA: "Ná muca ciúine d'iṫeas an triosg," trí huaire i ndiaiḋ a ċéile.

CEISTEANNA: Cé'r ḃ'iad so ḃí ag caint? Cár casaḋ ar a ċéile iad? Cé an sórt aimsire ḃí ann? Caidé an diṫfir ḃí idir ċeól na beirte? Cad duḃairt an londuḃ? Caidé an freagra fuair sé? Cé an sórt aimsire ḃí ann, an dara huair do casaḋ ar a ċéile iad? Cia aca b'ḟearr ceól an uair seo? Cad duḃairt an spideóg?

26: An Laoġ Óg.

líobaḋ	maoṫal
leagaḋ	—

Ḃí Niall agus Conn le céile ag dul a baile ó'n sgoil.

"Cogar, a Ċuinn," arsa Niall, "tá sgéal nua agam duit."

"Caidé an sgéal é," arsa Conn.

"Tá," arsa Niall, "go rug ar mbó ṁaol-na aréir."

"Is maiṫ liom soin do ċlos, a Néill," arsa Conn. "Is maiṫ an ḃó í, bail ó Ḋia uirri. Cé an daṫ atá ar an laoġ?"

"Tá sí bán," arsa Niall, "agus ball dearg ar a taoḃ ḋeas. Is áluinn an laoġ í. Ċonnaic mise ar maidin í. Ċroiṫ m'aṫair salann uirri, ⁊ ḃí an ḃó gá líobaḋ. Ċaiṫ mise dul ar sgoil annsoin. Ba ṁaiṫ duit teaċt agus aṁarc do ḃeiṫ agat uirri."

"Ní ṫig liom dul anois," arsa Conn.

"Duḃairt mo ṁáṫair go mbéaḋ cuid do'n ṁaoṫal bainne buiḋe ullaṁ aici ḋam, tar éis teaċt ó'n sgoil dam," arsa Niall. "Tarr liom-sa anois ⁊ bíoḋ cuid de agat-sa.

"Ba ṁaiṫ liom dul leat," arsa Conn, "aċt ní ḟéadaim é, mar tá m'aṫair ag an mbaile mór, ⁊ tá ar mba féin istiġ ar feaḋ an lae. Go raiḃ míle maiṫ agat. Slán leat anois, a Néill."

"Slán Dé leat," arsa Niall.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA: Cuir síos ar do ṡlinn an uile ḟocal sa ċeaċt ṫuas go bfuil d 'n-a ṫosaċ.

CEISTEANNA: Naċ raiḃ sgéal nua ag Niall? Cé an sgéal nua ḃí aige? Cé an sórt laoiġ í, baineann no fireann? Cé an fáṫ gur ċuir aṫair Néill salann uirri? Ṡíl Niall Conn do ṫabairt a baile leis; cé an fáṫ? An ndeaċaid Conn le n-a ċois? Cé an fáṫ?

27:—Cat Ṡíle.

girrseaċ	puisíníḃ
gaolta	aintín

Is maiṫ an ġirrseaċ í Síle. Tá cat mór bán ag baile aici. Is mór an cion atá aici ar an gcat so. Fuair sí ins an tuaiṫ é tamall maiṫ ó ṡoin. Tá gaolta máṫar Ṡíle ins an tuaiṫ; tá feirm aca ann. Ċuaiḋ Síle agus a máṫair ar cuaird ann. Ḃí sean-ċat aca agus trí cinn do ṗuisíníḃ. Ḃí an sean-ċat ⁊ ceann do na cataiḃ óga bán, ⁊ ḃí an dá ċat óga eile breac.

“Tóg leat ceann do na cataiḃ óga soin, a Ṡíle, a ċuid,” arsa bean an tiġe léi, “⁊ béiḋ cait go leór againn féin.”

“Is é an cat beag bán ḃéas agam-sa. Is fearr liom é ’ná na cait ḃreaca. Go raiḃ míle maiṫ agat, a aintín,” arsa Síle.

Ṫug Síle an caitín léi go dtí an baile mór. Tá sé ag fás riaṁ ó ṡoin ⁊ tá sé ’n-a ċat mór anois. Tugann Síle bainne ḋó gaċ uile lá ar cupán. Tá gráḋ mór aige ar Ṡíle ⁊ ní maiṫ leis fearg do ċur uirri. Ḃíoḋ luċa ag teaċt ċuca, aċt ṁarḃ an cat an ċuid is mó aca, ⁊ ċuaiḋ an ċuid eile go dtí áit éigin eile. Sgoṫ is ainm do ċat Ṡíle.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA: "Gnó cait luċ do ṁarḃaḋ."

CEISTEANNA: Goidé an t-ainm ḃí ar cat Ṡíle? Cá ḃfuair sí é? Cé huaiḋ? Cé ṁéad cat ḃí ann ar dtús? Cé ṁéad ḃí ann 'na ḋiaiḋ sin? Cé an gníoṁ do rinne cat Ṡíle nuair d'ḟás sé suas?

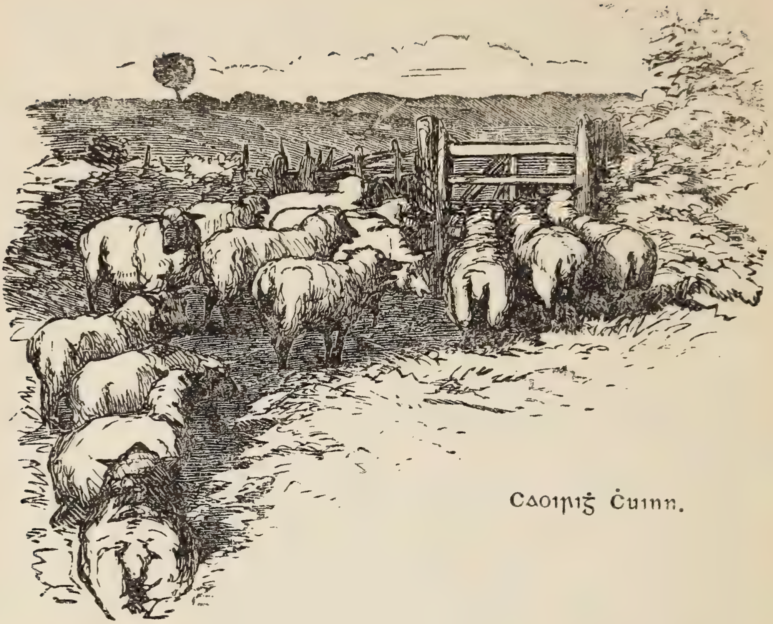

Caoiriġ Ċuinn.

28: CAOIRIĠ ĊUINN.

lomraḋ	brístín
earraḋ	caoir-ḟeóil
caoiriġ	ramar
héadaċ	—

Sin iad caoiriġ Ċuinn. Naċ deas iad! Tá caora eile ag Conn dá taḃairt go dtí an baile mór. Tá Conn árd aċt tá an ċaora beag. Tá a ċóta nua ar Ċonn, ⁊ slat 'n-a láiṁ aige. Deir sé naċ maiṫ leis dul go dtí an baile mór, aċt is dóiġ liom féin gur maiṫ. An mbéiḋ punnt aige ar an gcaoiriġ? Ní'l a ḟios soin agam, aċt is fiú punnt í. Tá lomraḋ fada uirri. Is deas an rud olann. Ní ḃíonn sí trom. Tá olann ḃán ⁊ olann duḃ ann. Déantar mórán earraḋ ḋi. Is í ár n-olann féin atá im' ċóta-sa, ⁊ im' ḃrístín. Ṫug mo ṁáṫair an olann go dtí an muileann, ⁊ ṫáinig sí amaċ 'n-a héadaċ deas. Ċuaiḋ mise go dtí an muileann léi, lá, ⁊ ċonnaic mé na fir go léir ag obair. Baḋ ṁaiṫ liom-sa ḃeiṫ ag obair i muileann. Tá feóil ṁaiṫ i gcaoiriġ Ċuinn, bail ó Ḋia uirri. Tá sí raṁar. Naċ ḃfuil ainm fá leiṫ ar an ḃfeóil úd? Tá, caoir-ḟeóil.

CEAĊT SGRÍḂNEÓIREAĊTA: "Is í ar n-olann féin atá im' ċóta-sa ⁊ im' ḃrístín."

CEISTEANNA: Cá ḃfuil Conn ag dul? Cad tá aige? Cionnus tá sé gléasta ċum an aisdir? Cad is dóiġ leat do-ġeaḃaiḋ sé ar an gcaoiriġ? Abair rud do-ġníṫear as olainn? rud eile? Cá ndéantar an t-éadaċ so? An ḃfaca tú muileann riaṁ?

29: CÓṀAIREAṀ AIMSIRE ⁊ AIRGID.

Seaċtṁaine	Luġnasa
Céadaoin	Fóġṁar
Diardaoin	Geiṁreaḋ
Doṁnaiġ	—

Cé ṁéad lá sa tseaċtṁain?

Seaċt lá.

Abair iad.

Dia Luain, Dia Máirt, Dia Céadaoin, Ḋiardaoin, Dia hAoine, Dia Saṫairn, Dia Doṁnaiġ.

Cé ṁéad seaċtṁain sa mí?

Ċeiṫre seaċtṁain.

Cé ṁéad mí sa mbliaḋain?

Ḋá ṁí ḋéag.

Abair iad.

Eanair, Feabra, Márta, Aibreán, Bealtaine, Meiṫeaṁ, Iúl, Luġnasa, Meaḋón, Foġṁair, Deireaḋ Foġṁair, Saṁain, agus Nodlaig.

Cé ṁéad mí sa ráiṫe?

Trí mí.

Cé ṁéad ráiṫe sa mbliaḋain?

Ċeiṫre ráiṫe.

Abair iad.

Earraċ, Samraḋ, Foġmar, agus Geiṁreaḋ.

Cé ṁéad pinginn i sgilling?

Ḋá pinginn déag.

Cé ṁéad sgilling i bpunnt?

Fiċe sgilling.

Cé ṁéad coróinn i bpunnt?

Ċeiṫre ċoróinn.

Cé ṁéad leaṫ-ċoróinn i bpunnt?

Oċt gcinn.

Cé ṁéad sgilling i leaṫ-punnt?

Deiċ sgilling.

Cé ṁéad sgilling i leaṫ-ċoróinn?

Ḋá sgilling is réal (sé piġne).

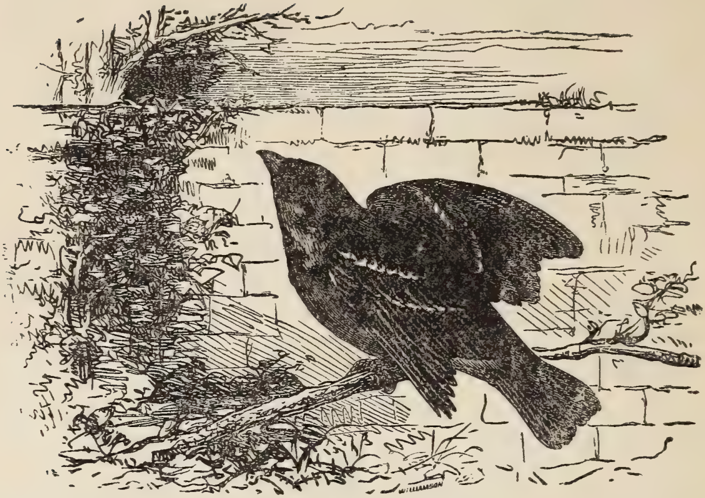

30: an téinín ar an gcraoiḃ.

croiḋe	éisteaċt
caiṫeaṁ	éadtrom

1. A éinín ḃig áluinn
 I n-áirde ar an gcraoiḃ,
Bíonn do ċeól-sa gaċ lá
 Ag cur áṫais im' ċroiḋe.

2. San nead tá do ċéile
 Go héadtrom 'n-a suiḋe,
Is bíonn sí ag éisteaċt
 Leat féin mar a mbír.

3. Níor ḃ'ḟada liom lá
Ins an áit seo 'na mbím,
Is a ċaiṫeaṁ ag éisteaċt
Leat féin ar an gcraoiḃ.

4. Sonas ort a éinín
An ḃéilín ró-ḃinn;
Dia leat-sa is leo' ċéile
Is raṫ Dé go raiḃ linn!

Date Due

ain
ain

íon
íon
íon

úin
úin
úin

ios
lios
fios

iú
ae

hÓire

- óin
lóin
móin

- oin
goin
loin

hUilinn

- uan
buan
cuan

- uair
fuair
nuair

- úis
cúis
túis

de
le

u.
i.

Fait

- ait
hait
cait

na hIfíní

- ian
dian
mian

- uir
cuir
muir

32: Táibleaċa Cóṁairiṁ.

a	dó	is	a	trí	is	a	ceaṫair	is	a	cúig	is
1	—	3	1	—	4	1	—	5	1	—	6
2	—	4	2	—	5	2	—	6	2	—	7
3	—	5	3	—	6	3	—	7	3	—	8
4											9
											0
											1

BOSTON COLLEGE LIBRARY
UNIVERSITY HEIGHTS
CHESTNUT HILL, MASS.

Books may be kept for two weeks and may be renewed for the same period, unless reserved.

Two cents a day is charged for each book kept overtime.

If you cannot find what you want, ask the Librarian who will be glad to help you.

The borrower is responsible for books drawn on his card and for all fines accruing on the same.

33: Análuġaḋ

Litir (análuiġṫe)	Guṫ-ainm
ḃ	ḃo nó ḃe.
ċ	ċo „ ċe.
ḋ	ḋoḋ „ ḋeiḋ.
ḟ	ḟoḟ „ ḟeiḟ.
ġ	ġoġ „ ġeiġ.
ṁ	ṁo „ ṁe (tríd an tsróin.)
ṗ	ṗoṗ „ ṗeiṗ.
ṡ, ẛ	ṡos „ ṡeis.
ṫ	ṫoṫ „ ṫeiṫ.
ng	ngo nó nge.

34: Ponca.

An ṗonc	An t-ainm
.	An lán-ṗonc.
:	An ṗonc ġoṫa.
;	An leaṫ-ṗonc.
,	An ṗonc earrbaill, (an camáin’n)
?	An ṗonc ċeiste.
!	An ṗonc iongantais.
’	An ṗonc uaċtair.
-	An ṗonc ċeangail.
—	An ṗonc ḟada.
´ (á)	An síneaḋ fada.
( )	An coṁarṫa dealuiġṫe.
“ ”	An coṁarṫa iasaċta.
˙ (ḃ)	An ṗonc análuiġṫe.